

دستورالعمل اجرایی بازرسی هدفمند بهداشت محیط

دستورالعمل اجرایی بازرسی هدفمند بهداشت محیط

مقدمه:

به منظور افزایش سطح نظارت و کنترل بهداشت محیط بر عوامل محیطی تاثیرگذار بر سلامت جامعه و بهبود وضعیت بهداشتی مراکز تهیه، تولید، توزیع، نگهداری، حمل و نقل و فروش مواد خوردنی، آشامیدنی و اماکن عمومی، موضوع آیین نامه اجرایی ماده ۱۳ قانون اصلاح قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و نیز پیرو ابلاغ دستورالعمل دفاتر خدمات سلامت (بهداشتی) شماره "۱۸۰۳۹۲۱۲" و استفاده از ظرفیت کارشناسی و توان بخش خصوصی در اجرای برنامه خودکنترلی و خوداظهاری بهداشتی از واحد های صنفی مشمول آیین نامه اجرایی ماده ۱۳ قانون اصلاح مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی (ممیزی بهداشت محیط) و تبیین وظایف بهداشت محیط در کنار کارشناسان بهداشت محیط بخش خصوصی، دستورالعمل انجام بازرسی هدفمند تدوین و از تاریخ ابلاغ مبنای انجام فعالیت های بازرسان بهداشت محیط در نظام شبکه بهداشتی خواهد بود.

ماده ۱: تعاریف

در این دستورالعمل اصطلاحات زیر در معانی مربوطه به کار می روند.

- ۱-۱- **وزارت:** وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مرکز سلامت محیط و کار معاونت بهداشتی دانشگاه ها و دانشکده های علوم پزشکی تابعه.
- ۲-۱- **آیین نامه اجرایی:** آیین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی ابلاغی مورخ ۹۲/۳/۱۸.
- ۳-۱- **بازرسی:** به عمل نظارتی گفته می شود که هدف از آن بررسی میزان انطباق شرایط موضوع و محل بازرسی با قوانین، مقررات و الزامات بهداشتی ناشی از آن ها می باشد.
- ۴-۱- **خود کنترلی بهداشتی:** کنترل و پایش مداوم مالک، مدیر یا متصدی مراکز و اماکن عمومی یا ارائه دهنده خدمات در زمینه کنترل مواد بحرانی و غیر بحرانی و انطباق شرایط بهداشتی واحد خود با قوانین و مقررات بهداشتی می باشد.
- ۵-۱- **خوداظهاری بهداشتی:** اظهار مالک، مدیر یا متصدی مراکز و اماکن عمومی یا ارائه دهنده خدمات در فواصل بازرسی بهداشتی مبنی بر انطباق محل، کالا و خدمات ارائه شده با قوانین و مقررات بهداشتی می باشد که از طریق تهیه و تنظیم اظهار نامه و ارائه آن به مسؤول بهداشت محل صورت می گیرد.

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۱۴	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از	معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
صفحه	۱	آدرس وب سایت	http://markazsalamat.behdasht.gov.ir

۱-۶- **ممیزی بهداشتی:** فعالیتی که در راستای انجام خودکنترلی و خود اظهاری بهداشتی، توسط کاردان یا کارشناس مهندسی بهداشت محیط (ممیز بهداشتی) تعیین صلاحیت شده انجام می شود و هدف از آن بررسی میزان انطباق شرایط واحد صنفی با قوانین، مقررات و الزامات و استاندارد های بهداشتی می باشد.

۱-۷- **سامانه:** سامانه جامع مدیریت بازرسی مرکز سلامت محیط و کار.

۱-۸- **بازرسی و امور حاکمیتی:** انجام بازرسی توسط دستگاه ناظر مطابق قانون انجام می گردد و نیز اقدامات حاکمیتی (نظیر پلمپ و فک پلمپ، طغیان بیماری، رسیدگی به شکایات بهداشتی، ارجاع به مراجع قضایی، صدور اخطاریه ها و نظریه بهداشتی، اعطا لوح، رتبه بندی بهداشتی، پاسخگویی به استعلام ها و صدور تائیدیه بهداشتی)، صرفا در صلاحیت دستگاه ناظر است.

۱-۹- **دفتر:** دفتر خدمات سلامت

۱-۱۰- **گواهی ممیزی بهداشتی:** گواهی قبولی درآزمون خودکنترلی و خوداظهاری بهداشتی

ماده ۲: شرح وظایف بازرسی بهداشت محیط در نظام شبکه بهداشتی

۲-۱- **بازرسی بهداشتی از واحد های صنفی مشمول آیین نامه اجرایی ماده ۱۳ قانون اصلاح مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی**

بازرسی ها می تواند در قالب موارد زیر انجام گردد:

- بازرسی دوره ای
- بازرسی به منظور رسیدگی به نواقص بهداشتی (انجام اقدامات قانونی)
- بازرسی به منظور پیگیری شکایت بهداشتی (سامانه بهداشت ۱۹۰)
- بازرسی به منظور صدور صلاحیت بهداشتی و پاسخگویی به استعلام ها
- بازرسی به منظور طرح تشدید در مناسبت های ملی و مذهبی
- بازرسی به منظور پیشگیری یا مقابله با طغیان های بیماری ناشی از آب، غذا و دیگر عوامل محیطی

۲-۲- نظارت بر بخش خصوصی ارائه دهنده خدمات بهداشت محیط

یکی دیگر از فعالیت های بهداشت محیط در نظام شبکه بهداشتی، نظارت بر فعالیت بخش های خصوصی ارائه دهنده خدمات بهداشت محیط نظیر: فعالیت های دفاتر خدمات سلامت و ممیزان بهداشتی، شرکت های فعال در زمینه پسماند، شرکت های مبارزه با حشرات و جوندگان، دفاتر پیشخوان دولت (صدور کارت بهداشت) می باشد.

۲-۳- افزایش کیفیت و کمیت رسیدگی به شکایات (۱۹۰)

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۱۴	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از		معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	
صفحه	۲	آدرس وب سایت http://markazsalamat.behdasht.gov.ir	

دستورالعمل اجرایی بازرسی هدفمند بهداشت محیط

یکی از وظایف بهداشت محیط کاهش زمان رسیدگی به شکایات بهداشتی ثبت شده می باشد.

۲-۴- کاهش زمان رسیدگی به استعلام های بهداشتی و صدور صلاحیت

بازرس موظف است استعلام های بهداشتی به منظور صدور صلاحیت بهداشتی را در ظرف حداکثر ۱۵ روز به شیوه مناسب پاسخ دهد.

۲-۵- صدور کارت بهداشت

بازرس موظف است صدور کارت بهداشت را مطابق دستورعمل اجرایی صدور کارت بهداشت به شماره "۱۸۰۳۹۲۰۸" انجام دهد.

۲-۶- کاهش زمان رسیدگی به نواقص بهداشتی مراکز در مهلت مقرر

بازرس موظف است در اسرع وقت، نواقص بهداشتی واحد های صنفی را با اولویت نواقص بهداشتی بحرانی، رسیدگی نماید.

۲-۷- ارتقا کیفیت رسیدگی به گزارش های طغیان ها و بیماری های منتقله از آب و غذا و سایر عوامل محیطی مطابق دستورعمل ها و ضوابط ابلاغی.

۲-۸- نظارت بر امور مربوط به مدیریت پسماند، فاضلاب، هوا، پرتو و دخانیات مطابق دستورعمل ها و ضوابط ابلاغی.

۲-۹- افزایش تعداد دفعات بازرسی از مراکز پرخطر (رستوران ها و مراکز طبخ با جمعیت در معرض خطر بالا، مراکز موقت، مراکز با سابقه وقوع طغیان).

۲-۱۰- ساماندهی و رسیدگی به مراکز و اماکن فاقد صلاحیت بهداشتی.

۲-۱۱- انجام نمونه برداری کنترل کیفی و ثبت کلیه نتایج نمونه برداری ها در سامانه

۲-۱۲- ثبت کلیه بازرسی های بهداشتی در سامانه

۲-۱۳- هدایت و الزام واحد های صنفی جهت انجام خودکنترلی و خوداظهاری بهداشتی واحد صنفی خود مطابق

دستورعمل دفاتر خدمات سلامت

بازرس موظف است در انجام بازرسی های خود نظیر بازرسی به منظور رسیدگی به نواقص بهداشتی (انجام اقدامات قانونی) بازرسی به منظور پیگیری شکایت بهداشتی (سامانه بهداشت ۱۹۰)، بازرسی به منظور صدور صلاحیت بهداشتی و پاسخگویی به استعلام ها، بازرسی به منظور طرح تشدید در مناسبت های ملی و مذهبی،

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۱۴	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صدارده از		معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	
صفحه	۳	آدرس وب سایت http://markazsalamat.behdasht.gov.ir	

بازرسی به منظور پیشگیری یا مقابله با طغیان های بیماری ناشی از آب، غذا و دیگر عوامل محیطی به صورتی عمل نماید که منجر به تقویت اجرای برنامه خودکنترلی و خوداظهاری واحد های صنفی گردد.

ماده ۳: برنامه خودکنترلی و خود اظهاری بهداشتی واحد های صنفی

۳-۱-۱- اسناد بالادستی برنامه خودکنترلی و خود اظهاری بهداشتی (ممیزی بهداشتی)

۳-۱-۱-۱ قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون موادخوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی

مأمورینی که از طرف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای نظارت بهداشتی اماکن و مراکز موضوع این ماده تعیین می شوند، مکلفند متخلفین از مقررات بهداشتی را با ذکر موارد تخلف با تنظیم گزارشی به مسؤول بهداشت محل معرفی نمایند. مسؤول بهداشت محل در صورت تائید گزارش به مدیر، مالک یا متصدی مربوطه اخطار می نماید تا نسبت به رفع نواقص بهداشتی در مهلت تعیین شده اقدام کند در صورت عدم رفع موارد تخلف، دستور تعطیل محل و مهر و موم و یا لاک و مهر آن را صادر می نماید و پس از برطرف شدن نواقص و تائید مسؤول بهداشت محل، از واحد مربوطه رفع تعطیل و فک مهر و موم خواهد شد. در تمام موارد مذکور پرونده جهت رسیدگی به دادگاه صالحه ارجاع می گردد.

۳-۱-۲ تبصره سه قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون موادخوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی:

آئین نامه اجرائی این قانون توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین می گردد.

۳-۱-۳- مواد ۲۴ و ۲۵ آئین نامه اجرایی ماده ۱۳ قانون اصلاح قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و

بهداشتی

۳-۱-۳-۱-۱ ماده ۲۴: مالکین، مدیران و متصدیان اماکن و مراکز مشمول این آیین نامه موظفند از

خدمات دانش آموختگان بهداشت محیط به منظور خودکنترلی بهداشتی در محل کار خود به ترتیبی که توسط معاونت با همکاری دستگاه های ذیربط از جمله شورای اصناف کشور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت آموزش و پرورش و وزارت صنعت، معدن و تجارت مشخص خواهد شد استفاده نمایند.

۳-۱-۳-۱-۲ ماده ۲۵: مالکین، مدیران و متصدیان مراکز و اماکن مشمول این آیین نامه موظفند به

ترتیبی که توسط معاونت بهداشت وزارت بهداشت با همکاری شورای اصناف کشور و دستگاه های اجرایی نامبرده در ماده ۲۴، گردیده شرایط بهداشتی و بهسازی محل فعالیت خود را بر اساس ضوابط ابلاغی معاونت بهداشت وزارت اظهار نمایند.

۳-۲- فرایند اجرایی انجام خود کنترلی و خوداظهاری بهداشتی

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۱۴	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از		معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	
صفحه	۴	آدرس وب سایت http://markazsalamat.behdasht.gov.ir	

دستورالعمل اجرایی بازرسی هدفمند بهداشت محیط

مالکین، مدیران و متصدیان واحد صنفی مشمول این آیین نامه موظفند خود کنترلی و خود اظهاری بهداشتی واحد صنفی خود را از طریق یکی از روش های زیر انجام دهند:

۳-۲-۱- استفاده از مشاورین بهداشت محیط که دارای گواهی ممیزی بهداشتی معتبر می باشند (مشاورین ساعتی یا مستخدمین واحد صنفی).

۳-۲-۲- از طریق عقد قرارداد با دفاتر خدمات سلامت دارای پروانه فعالیت معتبر.

تبصره ۱: مالکین، مدیران و متصدیان واحد صنفی در صورت دارا بودن شرایط کارشناس ممیز بهداشتی و احراز آن می توانند واحد صنفی خود را خودکنترلی بهداشتی نموده و نتایج را درسامانه ثبت کنند.

۳-۲-۳- انجام خود کنترلی و خود اظهاری بهداشتی از واحد صنفی بر اساس تواتر زمانی ابلاغی انجام خواهد شد

۳-۳- شرح وظایف ممیزان بهداشتی (مدیران دفاتر خدمات سلامت یا مشاوران بهداشتی دارای صلاحیت در واحدهای صنفی)

۳-۳-۱- واحدیابی و ثبت کلیه واحد های صنفی جدید، موجود در محدوده جغرافیایی دفتر تحت پوشش تحت پوشش (مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی و اماکن عمومی موضوع آیین نامه) در سامانه

۳-۳-۲- مشاوره بهداشتی جهت ارتقا وضعیت بهداشتی واحد صنفی

۳-۳-۳- تکمیل الکترونیکی چک لیست های خودکنترلی بهداشتی (ممیزی بهداشتی)

۳-۳-۴- ارسال الکترونیکی چک لیست های خودکنترلی بهداشتی به کارتابل بازرس مستقر در مرکز جامع سلامت شهری

تبصره ۲: چک لیست های خودکنترلی مطابق چک لیست های بازرسی بهداشتی می باشد

۳-۳-۵- انجام نمونه برداری شیمیایی و میکروبی جهت کنترل کیفیت آب و مواد غذایی (به صورت موبایل و آزمایشگاهی) مطابق دستورالعمل دفاتر خدمات سلامت

۳-۳-۶- در صورتی که واحد صنفی دارای نواقص بهداشتی باشد و نواقص توسط مرکز جامع سلامت شهری مورد تأیید قرار گرفته باشد ممیز موظف است پیگیری و راهنمایی لازم جهت رفع نواقص بهداشتی واحد صنفی را انجام دهد.

۳-۴- چنانچه واحد های صنفی، تحت پوشش بازرس مرکز جامع سلامت شهری، دارای قرارداد جهت انجام خودکنترلی و خود اظهاری (با دفاتر خدمات سلامت یا مشاورین تحت استخدام) باشند شرح وظایق بازرس به شرح زیر می باشد:

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۱۴	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از		معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	
صفحه	۵	آدرس وب سایت http://markazsalamat.behdasht.gov.ir	

دستورالعمل اجرایی بازرسی هدفمند بهداشت محیط

در صورت عقد قرارداد واحد صنفی و مشاهده آن در سامانه، بازرسی دوره ای از واحد صنفی متوقف و بازرسی می تواند حداکثر ۱۰ درصد از واحد های مذکور را به صورت رندوم بازرسی نماید. بدیهی است سایر شرح وظایف مندرج در ماده ۲ به قوت خود باقیست.

۳-۴-۱- بازرسی موظف است کلیه گزارش های ممیزی بهداشتی ذیربط را که در سامانه ثبت شده

است بررسی نماید و ظرف مدت حداکثر ۷۲ ساعت به شرح زیر تعیین تکلیف نماید:

۳-۴-۱-۱- در صورتی که گزارش ممیزی مورد تائید است بازرسی مستقر در مرکز جامع سلامت شهری موظف است در مدت حداکثر ۷۲ ساعت گزارش را در سامانه تائید نماید.

۳-۴-۱-۲- در صورتی که گزارش ممیزی مورد تائید نباشد بازرسی مستقر در مرکز جامع سلامت شهری موظف است در مدت حداکثر ۷۲ ساعت گزارش عدم تائید را با ذکر دلیل در سامانه ذکر ثبت نماید.

تبصره ۳: چنانچه بازرسی مستقر در مرکز جامع سلامت شهری ظرف حداکثر ۷۲ ساعت گزارش ممیزی موجود در سامانه را تعیین تکلیف (تائید یا عدم تائید) ننماید موضوع به منزله تائید بازرسی می باشد و گزارش از طرف سامانه به صورت خودکار تائید می گردد و مسئولیت آن بعهده بازرسی می باشد.

۳-۴-۱-۳- در صورت گزارش ممیز مبنی بر وجود نقص بهداشتی، مهلت رفع نواقص و اختطاریه های مربوطه مطابق ماده ۲۲ آیین نامه و دستورالعمل اجرایی رسیدگی به نواقص بهداشتی به شماره "۱۸۰۳۹۲۰۶" توسط مرکز جامع سلامت شهری مربوطه تعیین و صادر خواهد شد.

۳-۴-۱-۴- تحویل اختطاریه های رفع نواقص بهداشتی می تواند از طریق افراد غیر ممیز (ممیز یا مسؤول فنی دفتر نباشد) شاغل در دفتر به واحد صنفی انجام گردد.

۳-۴-۱-۵- در صورت عدم رفع نواقص بهداشتی در مهلت مقرر ممیز موظف است گزارش عدم رفع نواقص را تحت نظارت مسؤول فنی دفتر به مرکز جامع سلامت شهری مربوطه ارسال نماید.

۳-۴-۱-۵- کلیه فرایند صدور اختطاریه های بهداشتی، معرفی به مراجع قضایی، پلمپ، فک پلمپ مطابق دستورالعمل اجرایی رسیدگی به نواقص بهداشتی بر عهده مسوول بهداشت محل خواهد بود.

این دستورالعمل مشتمل بر ۳ ماده بوده و از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا می باشد.

شماره دستور عمل	۱۸۰۳۹۲۱۴	مرکز سلامت محیط و کار	بهداشت محیط
تاریخ ابلاغ		تاریخ بازنگری بعدی	
صادر از		معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	
صفحه	۶	آدرس وب سایت http://markazsalamat.behdasht.gov.ir	

دستورالعمل اجرایی بازرسی هدفمند بهداشت محیط

بهداشت محیط	مرکز سلامت محیط و کار	۱۸۰۳۹۲۱۴	شماره دستور عمل
	تاریخ بازنگری بعدی		تاریخ ابلاغ
معاون بهداشت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی			صادره از
http://markazsalamat.behdasht.gov.ir	آدرس وب سایت	۷	صفحه